

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»:

Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,

Хушваҳтзода К.Х.

2020

**ХУЛОСАИ
ДОНИШГОҲИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН**

Диссертатсия дар мавзӯи «Инъикоси масоили иҷтимоӣ дар ҳикояҳои Мехруннисо Парвиз» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.03. – Адабиёти ҳалқҳои кишварҳои хориҷӣ (адабиёти ҳиндӣ) дар кафедраи филологияи Ҳинди ДМТ ба анҷом расидааст.

Латифов Алихон Давлатович аз соли 2005 дар факултети забонҳои Осиё ва Аврупои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳайси муаллими калон кор меқунад. Ӯ соли 2004 факултети шарқшиносии ДМТ-ро аз рӯйи ихтисоси “шарқшинос-филолог (забони ҳиндӣ)” хатм кардааст.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтиҳонҳои номзадӣ санаи 28 августи 2020 дода шудааст.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи филологияи Ҳинди ДМТ – Раҷабов Ҳабибулло.

Аз муҳокимаи диссертатсия чунин натиҷагирӣ карда шуд:

Диссертатсияи мазкур ба таҳлилу арзёбии ҳикояҳои яке аз нависандагони маъруфи адабиёти муосири Ҳинд Мехруннисо Парвиз бахшида шудааст. Дар адабиётшиносии муосири ҳиндӣ мавсуфро ҳамчун нависандай иҷтимоъгаро мешиносанд. Инъикосу бозтоби масоили иҷтимоӣ ва хонаводагӣ дар ҳикояҳои Мехруннисо Парвиз ҷойгоҳи хосеро ишғол меқунад. Аз ҷониби дигар нависанда замоне по ба арсаи адабиёт гузошт, ки дар таърихи кишвар таҳавуллоти амиқе сурат гирифт ва кишвари Ҳинд соҳибистиқлол гардид.

Таҳқиқ нишонгари он аст, ки дастёбӣ ба истиқлолият ҷараёни умумии ҳаёти кишварро дар тамоми риштаҳо, аз ҷумла адабиёт дигаргун соҳт ва адабиёти хоси ҳудро оғарид. Насли истиқлол ва аз ҷумла Мехруннисо Парвиз дорои диду

биниши тоза, ҷаҳоншинохтиву ҷаҳоннигарии дигаргуна буданд. Таваҷҷуҳи аксари намояндагони ин насл бозтобу инъикоси паҳлухои мухталифи масоили иҷтимоӣ буд.

Аҳамияти мавзӯи таҳқиқ дар он зоҳир мешавад, ки осори Мехруннисо Парвиз бо мавҷудияти 17 маҷмӯаи ҳикоя то ба имрӯз мавриди таҳқиқу арзёбии амиқ қарор нагирифтааст. Дар адабиётшиносии тоҷик низ ба ҷуз ишораҳои ҷузъӣ дар бархе аз таълифоти ҳиндшиносон диссертатсияи алоҳидае тасниф нашудааст.

Нуктаи дигаре, ки метавон нишони мубрамияти интиҳоби мавзӯъ бошад, диду вусъати назар ва ҳунари нависандагии Мехруннисо Парвиз дар тарҳу бозтоби бадеӣ-адабии мазоҳири зиндагӣ, воқеяти айнӣ, симои ҷомеаи имрӯзӣ аст. Сабку шевай ниғориши вай аз дигар нависандагони ҳамнаслаш комилан мутафовит аст.

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ. Диссертант барои амалисозии мақсади дар пешгузошта вазифаҳои зеринро анҷом додааст: тавсифу барқарорсозии зиндагиномаи илмии Мехруннисо Парвиз бар асоси осори мавҷуди таҳқиқӣ ва таълифоти муаллиф; таҳлилу арзёбии дидгоҳҳои мунаққидону донишмандон дар атрофи таълифоти Мехруннисо Парвиз; баёни замонии осори Мехруннисо Парвиз ва таҳлили мухтасари маҷмӯаҳои нависанда; баррасии фаъолияти иҷтимоӣ ва рӯзноманигории нависанда; таъйини мавқеи ҳикояҳо дар эҷодиёти нависанда; баррасии масъалаҳои иҷтимоӣ, хонаводагӣ, хусусиятҳои ғоявӣ-мавзӯй ва услубии ҳикояҳои Мехруннисо Парвиз.

Метод ва равиши таҳқиқ. Диссертатсия ба методи суннатии таърихӣ-филологӣ ва усули таҳқиқи қиёсӣ-таърихии падидаҳои адабӣ асос ёфтааст. Асосу бунёди методологиву назарии диссертатсияро пажӯҳишҳои олимони маъруфи рус В. М. Жирмунский, В. В. Виноградов, М. М. Бахтин, М. Б. Храпченко, Ю. М. Лотман, В. В. Томашевский, муҳаққиқони адабиёти ҳиндӣ

Мини Самуел, Шраддҳа Чандракар, Каминӣ Сенварҳа, Сукеш Дубе, Хоҷа Аҳмад Анзорӣ, Е. П. Челишев, Ҳ. Раҷабов ташкил медиҳад.

Дар диссертатсия, ҳамчунин, ақидаҳои назарии олимони адабиётшиноси тоҷик Ҳ. Шарифзода, М. Шакурӣ, А. Раҳмонзода ва Ш. Солеҳов истифода шудаанд.

Навғониҳои таҳқиқ. Дар адабиётштносии тоҷик аввалин зиндагиномаи нависандаи номдор Меҳруннисо Парвиз тадвину мураттаб гардида, маҷмӯаҳои ҳикояҳои ў ба таври хронологӣ тавсиф шудаанд. Ҳусусиятҳои мавзӯйӣ, идеяйӣ ва услубии ҳикояҳои нависанда ба таври ҷомеъ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Аҳамияти илмӣ - назарии таҳқиқ аз он иборат аст, ки натиҷаҳои он ба масъалаҳои камшинохтаи марбут ба ҳаёт ва фаъолияти нависанда Меҳруннисо Парвиз равшани андохта, дар омӯзиши пурраи ҳикояҳои ў маводи зарурӣ дода метавонад. Натиҷаҳои бадастомада аз таҳқиқ дар омӯзишу арзёбии давраҳои зухуру ташаккули ҳикояи ҳиндӣ баъди ба даст овардани истиқлол, таҳаввулоти падидомада дар мавзӯй, муҳтавову мундариҷаи ҳикоя дар нимаи дуюми аспи XX судманд хоҳад буд. Ҳамчунин, аз натиҷаҳои таҳқиқ метавон зимни таълифи таърихи адабиёти ҳиндӣ, масоили адабиётшиносӣ ва нақди адабӣ истифода намуд.

Аз маводи пешниҳодӣ, ҳамчунин, метавон ҳангоми тадвину таҳлили дастурҳои методӣ ва воситаҳои таълимӣ роҷеъ ба адабиёти ҳиндӣ, мураттаб соҳтани курси лексияҳо доир ба адабиёти муосир, гузаронидани семинару курсҳои маҳсус дар таълими «Адабиёти муосири ҳиндӣ» ва «Назария ва амалияи наср» дар факултетҳои филологияи мактабҳои олӣ, истифода намуд.

Мундариҷаи асосии диссертатсия дар мақолаҳои чопнамудаи муаллиф, аз ҷумла 8 мақолаи дар маҷаллаҳои таъйиднамудаи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудааст инъикос ёфтааст:

1. Латифов А. Д. Мақоми зан дар ҳикояи «Шинохти хеш»-и Мехруннисо Парвиз // Ахбори Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. - Душанбе: «Дониш», 2010. - № 3, - С. 177-180 (ба заб. тоҷ.).
2. Латифов А. Д. Симои зан дар ҳикояи «Ид» - и Мехруннисо Парвиз // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: Сино, 2010, - № 7 (63), - С. 159-160 (ба заб. тоҷ.).
3. Латифов А. Д. Тасвири ҳаёти зани ҳинду дар ҳикояи «Ошӯби зиндагӣ» - и Мехруннисо Парвиз // Ахбори Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон. - Душанбе: «Дониш», 2011. - № 1 (63), - С. 152-154 (ба заб. тоҷ.).
4. Латифов А. Д. Тасвири ҳаёти деҳа дар ҳикояҳои «Кунҷи зинапояҳо» ва «Ид» - и Мехруннисо Парвиз // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: Сино, 2016, - № 4/3 (203), - С. 165-168 (ба заб. тоҷ.).
5. Латифов А. Д. Мехруннисо Парвиз тарсимгари расму таомули рустоӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: Сино, 2017, - № 4/3, - С. 242-245 (ба заб. тоҷ.).
6. Латифов А. Д. Мехруннисо Парвиз – рӯзноманигор // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: Сино, 2017, - № 4/4, - С. 239-243 (ба заб. тоҷ.).
7. Латифов А. Д. Нақши муколама дар ҳикояҳои Мехруннисо Парвиз // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: Сино, 2018, - № 6, - С. 199-204 (ба заб. тоҷ.).
8. Латифов А. Д. Мехруннисо Парвиз намояндаи адабиёти навини ҳиндӣ // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Бахши «Филология». - Душанбе: ино, 2019, - № 5, - С. 253-258 (ба заб. тоҷ.).

Диссертасияи Латифов А. Д. таҳқиқоти комил буда, барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти ҳалқҳои мамолики хориҷӣ (адабиёти ҳиндӣ) мувофиқат менамояд.

Қафедраҳои филологияи Ҳинд, Эрон ва филологияи араби ДМТ бо натиҷагирий аз

чаласай якчоя диссертатсияи унвонҷӯ Латифов Алихон Давлатовичро кори илмии ба анчомрасидаи муҳиму мубраме меҳисобанд, ки дар сатҳи баланди илмию тадқиқотӣ таълиф шудааст ва ба ҳамаи талаботи кори диссертатсионӣ ҷавобгӯ мебошад. Бо назардошти ин, диссертатсияи мазкурро барои ҳимоя аз рӯи ихтисоси 10.01.03 – Адабиёти ҳалқҳои кишварҳои хориҷӣ (адабиёти ҳиндӣ) барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои филологӣ тавсия менамоянд. Иштирок доштанд: 17 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор»-17 нафар, «зид»-0, «бетараф»-0, қарори № 2 аз 12. 09. 2020

Мудири кафедраи филологияи Эрон,

профессор

Тел: 985786711

Почтаи эл: umar_safar@mail.ru

Мудири кафедраи

филологияи Ҳинд, дотсент

Тел: 200969898

Котиби илмӣ:

Суроға: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

ш. Душанбе, ҳ. Рӯдакӣ 17.

Тел.: +992 372 21 7711

E-mail:tgnu@mail.tj

<http://www.tnu.tj>

Сафаров У. Р.

Курбонов Ҳ. А.

Амиршоева М. П.

Имзои У.Р. Сафаров, Ҳ. А. Курбонов

ва М. П. Амиршоеваро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати қадрҳо

ва корҳои маҳсуси ДМТ

Тавқиев Э. Ш.